

Ryszard Świątkowski

Wyższa Szkoła Logistyki w Poznaniu

E-edukacja w uczelnianych strukturach dydaktyczno-organizacyjnych na przykładzie Wyższej Szkoły Logistyki w Poznaniu

W niniejszym opracowaniu przedstawiono problem e-edukacji w uczelnianej strukturze dydaktyczno-organizacyjnej. Opracowanie jest propozycją i zarazem dokumentem przedstawionym władzom uczelni, dotyczącym modelu wdrażania strategii e-learningowej w Wyższej Szkole Logistyki.

Dotychczas w Wyższej Szkole Logistyki brak było dokumentu określającego strategię wdrażania e-learningu i jego prawidłowego umieszczenia w uczelnianych strukturach dydaktyczno-organizacyjnych.

Wprowadzenie nowych form kształcenia do organizacji dydaktyki szkoły wyższej – niezależnie od typu uczelni i jej pozycji na rynku – natrafia na rozmaite trudności. Stworzenie systemu kształcenia komplementarnego (blended learning) wskazuje, że za kluczowe czynniki powinno się uznać przynajmniej te, które da się zamknąć w trzech następujących po sobie hasłach: „ludzie”, „koszty”, „konkurencja”¹.

Inwestycja w e-learning jest poważnym wyzwaniem dla każdej uczelni. Przedsięwzięcie to wiąże się z dużymi nakładami finansowymi, związanymi z zakupem nowego sprzętu i oprogramowania oraz przeszkoleniem kadry dydaktycznej, odpowiedzialnej za przygotowanie oraz adaptację przedmiotów do formy elektronicznej.

Efektywne wdrożenie rozwiązań e-learningowych związane jest głównie ze stworzeniem precyzyjnej strategii, uwzględniającej nie tylko określony budżet czy harmonogram działania, ale również specyfikę danego programu studiów, wytyczne

---

¹ J. Buczyńska-Nazderko, J.M. Mischke, J. Rudniewski, A.K. Stanisławska-Mischke, A. Wedeł-Domaradzka, *E-learning w niepublicznej szkole wyższej: ludzie, konkurencja, koszty. Przykład Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy*, [w:] M. Dąbrowski, M. Zajac (red.), *E-edukacja dla rozwoju społeczeństwa*, Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych, Warszawa 2008, s. 166.

ministerstwa dotyczące nauczania elektronicznego², a także kwestie prawne związane z prawami autorskimi tworzonych materiałów elektronicznych.

Elementy e-learningowego planu strategicznego

Jerzy Skrzypek w artykule pt. *Model wdrażania strategii e-learningowej*, przedstawionym w 2006 roku na III Ogólnopolskiej Konferencji *Rozwój e-edukacji w ekonomicznym szkolnictwie wyższym*, trafnie określił założenia niezbędne do zbudowania strategii e-learningowej³:

1. Nadrzędnym celem strategicznym jest podejmowanie wszelkich działań, które spowodują, że e-learning będzie wykorzystywany jako jedna z pełnoprawnych form kształcenia, traktowany jednocześnie jako perspektywiczny kierunek rozwoju dydaktyki.
2. Władze uczelni powinny zatwierdzić zasady funkcjonowania zajęć e-learningowych, określające dopuszczalne formy kształcenia online, zasady rozliczania tych zajęć oraz zaliczania ich studentom.
3. Projekty związane z szeroko rozumianym kształceniem online w skali uczelni muszą być realizowane lub koordynowane przez powołany w tym celu ośrodek lub centrum.
4. Wszystkie działania związane z e-learningiem muszą być przedstawiane w formie projektów zgodnych z priorytetami i działaniami określonymi przez ośrodek lub centrum.
5. Przedstawione projekty e-learningowe powinny być przyjmowane do realizacji po wykonaniu ich oceny zgodnie z kryteriami opracowanymi przez ośrodek lub centrum.

Formułowanie strategii wymaga kompleksowego rozpatrzenia warunków, w jakich działa dane przedsiębiorstwo. Konieczne jest zatem dokładne zapoznanie się z wewnętrznymi i zewnętrznymi czynnikami decydującymi o możliwościach rozwoju firmy i jej sukcesie na rynku.

Do klasycznych elementów planu strategicznego zaliczamy takie czynniki, jak: misja, cele, analiza otoczenia, strategię oraz monitoring⁴.

---

² Liczba godzin zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość nie może być większa niż 60% ogólnej liczby godzin zajęć dydaktycznych określonych w standardach kształcenia dla poszczególnych kierunków studiów oraz poziomów kształcenia, z wyłączeniem zajęć praktycznych i laboratoryjnych. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 września 2007 r. na podstawie art. 164 ust. 4 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – *Prawo o szkolnictwie wyższym* (Dz. U. Nr 164, poz. 1356, z późn. zm).

³J. Skrzypek, *Model wdrażania strategii e-learningowej*, [w:] M. Dąbrowski, M. Zając, *e-edukacja.net*, Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych, Warszawa 2007, s. 49–50.

Misją Wyższej Szkoły Logistyki jest dostarczanie studentom atrakcyjnej oferty dydaktycznej, opartej o nowoczesne technologie, co ma spowodować, że uczelnia będzie instytucją pierwszego wyboru, a to z kolei ma doprowadzić do tworzenia wartości dyplomu.

Celem Wyższej Szkoły Logistyki nie jest otwarcie nowych kierunków studiów realizowanych przez internet, lecz usprawnienie procesu kształcenia oraz wzbogacenie i uatrakcyjnienie treści kształcenia poprzez wdrożenie nauczania blended learning – łączącego tradycyjne nauczanie ze zdalnym. Doświadczenie wielu ośrodków wdrażających projekty e-learningowe pokazuje, że najlepsze efekty osiągane są właśnie przy zastosowaniu mieszanej formy nauczania.

W skład badań dotyczących uczelni wchodzi analiza jej otoczenia – wewnętrznego oraz zewnętrznego. W obszarze otoczenia wewnętrznego należy wyróżnić: zasoby ludzkie, finansowe oraz sprzętowe. Natomiast otoczenie zewnętrzne to: pozycja konkurencyjna, nowe trendy w edukacji elektronicznej, prognozowana liczba studentów w najbliższych latach, wybór partnerów do realizowania e-projektu.

Monitorowanie nowych trendów w edukacji elektronicznej pozwala poznać funkcjonalność narzędzi tworzenia kursów elektronicznych o wysokiej jakości, spełniających międzynarodowe standardy.

E-edukacja w uczelnianej strukturze dydaktyczno-organizacyjnej Wyższej Szkoły Logistyki – harmonogram prac wdrożeniowych

Na początek w Wyższej Szkole Logistyki zostanie utworzone stanowisko pracy związane z systemem e-learningowym oraz powstanie harmonogram prac, zawierający następujące elementy:

1. sprawdzenie listy dostępnych modułów e-learningowych:
  - przygotowanych w ramach programu *Leonardo da Vinci*: projekt *NEDLOG – Nowoczesna Edukacja dla Logistyki*,
  - przygotowanych przez założyciela uczelni – Instytut Logistyki i Magazynowania,
  - przygotowanych przez pracowników dydaktycznych Wyższej Szkoły Logistyki;

---

⁴ M. Wawrzynkiewicz, F. Babiarz, M. Piotrowski, *Strategia wdrażania e-learningu na przykładzie Wyższej Szkoły Informatyki w Rzeszowie*, [w:] M. Dąbrowski, M. Zając, *Rozwój e-edukacji w ekonomicznym szkolnictwie wyższym*, Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych, Warszawa 2005.

2. wskazanie przedmiotów, do których pasują (w całości lub części) treści modułów przygotowanych przez ww. instytucje;
3. podjęcie decyzji odnośnie liczby godzin wykładów, które mogą zostać zastąpione formą e-learningową. Propozycja: 2–4 godziny (1–2 wykłady z danego przedmiotu);
4. podjęcie decyzji o przetłumaczeniu fragmentów modułów obcojęzycznych (przygotowanych w ramach projektu *NEDLOG*) w tej części, w której mogłyby być od razu wykorzystane (2–4 godz.);
5. wybranie i przeszkolenie wykładowców;
6. utworzenie planu stopniowego zwiększania liczby godzin przedmiotów przeniesionych do internetu.

Wyniki godzinowego i procentowego wykorzystania systemu e-learningowego w Wyższej Szkole Logistyki

Dotychczasowe badania w zakresie wykorzystania systemu e-learningowego w uczelni przedstawiają się w sposób następujący:

1. Studia I stopnia, stacjonarne:

- a) 589 h – system tradycyjny,
- b) 148 h – system e-learningowy.

Stanowi to ~ **25 %** realizacji programu w systemie e-learningowym.

2. Studia I stopnia, niestacjonarne:

- a) 368 h – system tradycyjny,
- b) 58 h – system e-learningowy.

Stanowi to ~ **16 %** realizacji programu w systemie e-learningowym.

3. Studia II stopnia, stacjonarne:

- a) 184 h – system tradycyjny,
- b) 4h – system e-learningowy.

Stanowi to ~ **2 %** realizacji programu w systemie e-learningowym.

4. Studia II stopnia, niestacjonarne:

- a) 130 h – system tradycyjny,
- b) 4 h – system e-learningowy.

Stanowi to ~ 3 % realizacji programu w systemie e-learningowym.

Koncepcja wprowadzenia e-learningu w Wyższej Szkole Logistyki nie należy do tanich i wymaga zaangażowania dużych środków finansowych. Na obecnym etapie należy wykorzystać to, co już jest i nie wymaga dużych nakładów. Oczywiście można zastosować wariant alternatywny, polegający na umieszczeniu w internecie kilkunastu czy kilkudziesięciu slajdów wydzielonych z danego modułu dydaktycznego, i zalecić studentom ich wykorzystanie podczas przygotowywania się do danego egzaminu oraz na rezygnacji z utworzenia nowej jednostki organizacyjnej zajmującej się problematyką e-learningu. Należy jednak pamiętać, że tego typu sytuacja może okazać się niezręczna podczas kolejnej wizyty Państwowej Komisji Akredytacyjnej. Jeżeli w arkuszu samooceny zostanie umieszczony system kształcenia z zastosowaniem e-learningu, może dojść do sytuacji, że w składzie komisji będzie znajdowała się osoba mająca kompetencje i wiedzę z tego obszaru, a tym samym zdolna do oceny (w tym przypadku negatywnej) wykorzystania i stosowania systemu e-learningowego. Mogą pojawić się uwagi, że uczelnia nie stosuje w pełni systemu e-learningowego, a jedynie jego namiastkę w postaci umieszczenia materiałów w internecie lub że nie wykorzystuje systemu e-learningowego jako wspomagającego proces dydaktyczny.

Wnioski dotyczące wprowadzenia nauczania w formie e-learningowej w Wyższej Szkole Logistyki w Poznaniu

1. Konieczność korzystania z platformy elektronicznej Moodle, będącej w posiadaniu Instytutu Logistyki i Magazynowania (założyciel uczelni).

Zbudowanie komórki z prawdziwego zdarzenia, koordynującej wszystkie prace związane z systemem e-learningowym (nie może to być osoba lub grupa osób przypadkowo przypisana do tej działalności na zasadzie dodatkowych obowiązków) – dodatkowe koszty osobowe. Stworzenie docelowo systemu e-learningowego ze wszystkimi jego funkcjami, np. forum dyskusyjne, chat, wirtualna klasa, testy, quizy itp.

2. Posiadanie kadry nauczycieli akademickich przygotowanych do prowadzenia zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.
3. Zapewnienie dostępu do infrastruktury informatycznej i oprogramowania, które

umożliwiają synchroniczną i asynchroniczną interakcję między studentami i nauczycielami akademickimi.

4. Zapewnienie materiałów dydaktycznych opracowanych w formie elektronicznej.
5. Zapewnienie każdemu studentowi możliwości osobistych konsultacji z prowadzącym zajęcia dydaktyczne w systemie e-learningowym – w siedzibie uczelni.
6. Zapewnienie bieżącej kontroli postępów w nauce studentów, weryfikacja wiedzy i umiejętności, w tym również poprzez przeprowadzenie zaliczeń i egzaminów kończących zajęcia dydaktyczne z określonego przedmiotu w siedzibie uczelni.
7. Zapewnienie bieżącej kontroli aktywności osób prowadzących zajęcia.

Podsumowanie

Jak pokazuje powyższe opracowanie, szansa odniesienia sukcesu w projektach e-learningowych wymaga szeroko zakrojonych działań, związanych z pozyskiwaniem partnerów zagranicznych, zmianami w obszarze kultury organizacyjnej oraz nowym podejściem do procesu nauczania.

Z pewnością nie tylko doświadczenia zagranicznych ośrodków akademickich, ale przede wszystkim własne, uwzględniające polskie realia, pozwalają stworzyć strategię wdrożenia systemu e-learningowego na uczelni. Dzięki precyzyjnej strategii unikamy chaosu związanego z wyszczególnieniem krytycznych elementów projektu oraz wydatkami związanymi z zakupem platformy e-learningowej, oprogramowania do tworzenia kursów, szkoleniami nauczycieli itp. Bez względu na status uczelni – publicznej czy nie publicznej – placówka nie może sobie pozwolić na konsekwencje finansowe, związane z błędami we wdrażaniu e-learningu. Warto inwestować w tę formę edukacji, ponieważ model nauczania oparty na metodach tradycyjnych, wzbogacony dodatkowo zdalnym nauczaniem, znacznie zwiększa atrakcyjność oferty edukacyjnej oraz wpływa na podniesienie kwalifikacji absolwentów. Uczelnie, które nie wprowadzą nowości technologicznych, będą postrzegane jako archaiczne, przez co stracą zainteresowanie potencjalnych studentów.

Wiele uczelni dostrzega nowe możliwości w edukacji elektronicznej, ale tylko te, które poważnie i profesjonalnie potraktują to wyzwanie, odniosą sukces.

Bibliografia

J. Buczyńska-Nazderko, J.M. Mischke, J. Rudniewski, A.K. Stanisławska-Mischke, A. Wedeł-Domaradzka, *E-learning w niepublicznej szkole wyższej: ludzie, konkurencja, koszty. Przykład Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy*, [w:] M. Dąbrowski, M. Zając (red.), *E-edukacja dla rozwoju społeczeństwa*, Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych, Warszawa 2008.

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 września 2007 r. na podstawie art. 164 ust. 4 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – *Prawo o szkolnictwie wyższym* (Dz. U. Nr 164, poz. 1356, z późn. zm).

J. Skrzypek, *Model wdrażania strategii e-learningowej*, [w:] M. Dąbrowski, M. Zając, *e-edukacja.net*, Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych, Warszawa 2007.

M. Wawrzyńkiewicz, F. Babiaryz, M. Piotrowski, *Strategia wdrażania e-learningu na przykładzie Wyższej Szkoły Informatyki w Rzeszowie*, [w:] M. Dąbrowski, M. Zając, *Rozwój e-edukacji w ekonomicznym szkolnictwie wyższym*, Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych, Warszawa 2005.

Abstract

The paper presents the problem of e-learning in the university's didactic and organizational structure. The paper is a document as well as a proposal presented to university's authorities how to implement e-learning strategy in the Poznan School of Logistics.

Nota o autorze

Autor jest doktorem nauk ekonomicznych w zakresie organizacji i zarządzania, a także absolwentem studiów podyplomowych z zakresu podstaw nauczania na odległość. Jest pracownikiem naukowo-dydaktycznym w Katedrze Nauk o Zarządzaniu Wyższej Szkoły Logistyki w Poznaniu. Pełni również funkcję Pełnomocnika Dziekana ds. Studentów. Jego zainteresowania naukowe obejmują przede wszystkim problematykę zarządzania usługami ze szczególnym uwzględnieniem usług edukacyjnych oraz efektywnego zarządzania e-nauczaniem na uczelniach wyższych.